

Finantsinspeksioon

Soovituslik juhend

AUDIITORI ARUANNE KLIENDI VARA KAITSMISE JA HOIDMISE PÕHIMÕTETE TOIMIMISE KOHTA

Soovituslik juhend on kehtestatud Finantsinspeksiooni juhatuse 17.10.2022 otsusega nr 1.1-7/163 Finantsinspeksiooni seaduse § 57 lg 1 alusel.

1. PÄDEVUS

Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi FIS) § 3 kohaselt teostab Finantsinspeksioon riiklikku finantsjärelevalvet finantssektori stabiilsuse, usaldusväärsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamise eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.

FIS § 57 lg 1 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus välja anda soovitusliku iseloomuga juhendeid finantssektori tegevust reguleerivate õigusaktide selgitamiseks või finantsjärelevalve subjektide suunamiseks.

2. JUHENDI EESMÄRK JA KOHALDAMISALA

2.1. Väärtpaberituru seaduse (edaspidi VPTS) § 88 lg 7 alusel tagab investeerimisühing, et Finantsinspeksioonile esitatakse vähemalt kord aastas investeerimisühingu audiitori aruanne investeerimisühingu sise-eeskirjadega määratud kliendi vara kaitsmise ja hoidmise põhimõtete järgimise kohta investeerimisühingus, sealhulgas tema tegevuse vastavuse kohta VPTS §-s 88 ja §-des 88¹–88⁴ sätestatule (edaspidi Aruanne).

2.2. Juhendi eesmärk on selgitada Finantsinspeksioonile esitatava Aruande koostamisele ja sisule esitatavaid nõudeid, Aruande esitamise viisi ja tähtaega ning vastutust Aruande mitteesitamise või nõuetele mittevastava esitamise eest. Juhend on koostatud kooskõlas asjakohaste VPTS-is ja teistes õigusaktides ning regulatsioonides kehtestatud nõuetega.

2.3. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2014/65, finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL, artikli 16 lõigete 8 ja 9 kohaselt, kui investeerimisühing hoiab klientidele kuuluvaid finantsinstrumente, võtab ta kohaseid meetmeid, et kaitsta klientide omandiõigust, eriti investeerimisühingu maksejõuetuse korral, ja vältida kliendi finantsinstrumentide kasutamist oma arvel kauplemiseks, välja arvatud juhul, kui klient on andnud selleks sõnaselge nõusoleku. Kui investeerimisühing hoiab klientidele kuuluvat raha, võtab ta kohased meetmed, välja arvatud krediidiasutuse puhul, et kaitsta klientide õigusi ja vältida klientide raha kasutamist oma arvel kauplemiseks.

2.4. Aruande esitavad Finantsinspeksioonile järgmised isikud, kellel on õigus kliendi vara hoidmisega seonduvaid teenuseid osutada:

- 2.4.1. Eestis registreeritud investeerimisühingud;
- 2.4.2. Investeerimisfondide seaduse §-s 307 nimetatud fondivalitsejad¹;
- 2.4.3. VPTS-i tähenduses investeerimisteenust või investeerimisteenuse kõrvalteenust osutavad krediidiasutused²;
- 2.4.4. Kolmandate riikide investeerimisteenust osutavate isikute Eesti filiaalid³.

Juhendis kasutatakse kõigi eelloetletud isikute puhul mõistet „Investeerimisühing“.

2.5. Kliendi vara all mõeldakse kliendile kuuluvat raha ja väärtpabereid VPTS § 2 tähenduses.

¹ Investeerimisfondide seadus § 309 lg 8

² Krediidiasutuste seadus § 2 lg 4

³ Väärtpaberituru seadus § 230¹ lg 1 p3

3. ARUANDE KOOSTAMINE

Aruande koostamisel järgitakse järgmisi põhimõtteid:

3.1. Aruande koostab Investeeringu audiitor standardi „Rahvusvaheline kindlustandvate töövõtude standard (Eesti) 3000“ (edaspidi Standard) järgi läbiviidud piiratud kindlustandva töövõtu põhjal. Audiitor järgib kindlustandvas töövõtus kõiki Standardi nõudeid, mis on antud töövõtus asjakohased.

3.2. Audiitor kavandab ja viib läbi kõikides Investeeringu üksustes, sealhulgas välisriikides paiknevates filiaalides, muuhulgas järgmised protseduurid:

3.2.1. tutvub töövõtu planeerimise faasis asjakohaste Investeeringu kliendi varade hoidmist ja kaitset reguleerivate õigusnormidega, käesoleva Finantsinspeksiooni juhendiga ja muude asjakohaste regulatsioonidega;

3.2.2. kaardistab Investeeringu poolt osutatavad investeerimisteenused ja -tegevused;

3.2.3. hindab Investeeringu kliendi varade kaitsmise ja hoidmise kohta kehtestatud sise-eeskirjade vastavust kehtivale regulatsioonile;

3.2.4. intervjuerib Investeeringu vastutavat juhatuse liiget ja teisi asjakohaseid isikuid, eesmärgiga anda hinnang sise-eeskirjade toimimisele ja nende järgimisele praktikas;

3.2.5. intervjuerib Investeeringu vastavuskontrolli teostajat, et tuvastada võimalikke probleeme Investeeringus klientide vara hoidmise ja kaitse nõuete täitmisega;

3.2.6. tutvub Investeeringus registreeritud kliendikaebustega ja nende lahendamiseks rakendatud meetmetega, et tuvastada kliendi varade hoidmise ja kaitse nõuete rikkumisi;

3.2.7. kontrollib klientide vara üle arvestuse pidamist, eristamist teiste klientide ja Investeeringu varast ning vastavate registrite toimimise ja arvestuse järjepidevust aruandlusperioodil;

3.2.8. kontrollib klientide vara üle Investeeringu poolse arvestuse pidamise süsteemist tulenevate andmete vastavuse võrdlemise protseduure ja selle tulemusi kolmandate isikute poolt esitatud andmetega, kelle juures klientide vara hoitakse;

3.2.9. kontrollib ühingu poolt kehtestatud deponooriumite/kontohaldurite (kelle juures avatud kontodel klientide vara hoitakse) valiku ja jälgimise protseduuridest ja põhimõtetest tulenevate nõuete täitmist ning valitud partnerite ja nendega sõlmitud lepingute vastavust VPTS-i asjakohastele nõuetele;

3.2.10. kontrollib kliendi vara hoidmise kohta klientidele esitatava aruandluse olemasolu ja vastavust Investeeringus kehtestatud protseduuridele ning VPTS-i asjakohastele nõuetele;

3.2.11. kontrollib kliendi vara omandiõigusest tulenevate õiguste (hääleõiguse teostamine, õigus varast saadavatele intressidele/dividendidele jne) teostamist vastavalt Investeeringus kehtestatud protseduuridele;

3.2.12. intervjuerib VPTS §-i 88 lg 6¹ järgi määratud vastutavat isikut eesmärgiga selgitada välja, kas vastutaval isikul on audiitori eesmärkide seisukohast piisav võimekus (sh aeg, volitused jne) oma ülesannete täitmiseks;

3.2.13. hindab, kas VPTS §-i 88 lg 6¹ järgi määratud vastutaval isikul on oma ülesannete täitmiseks piisavad oskused ja pädevus;

3.2.14. kontrollib kliendi vara kasutamise ja käsutamise kõigi juhtumite puhul Investeeringu tegevuse vastavust VPTS §-s 88⁴ sätestatud nõuetele.

3.3. Audiitori poolt Investeeringu juhtkonnalt Standardi punktidele 56-59 taotletud vastav esitis peab muuhulgas sisaldama Investeeringu juhtkonna kinnitust Investeeringu tegevuse kooskõla kohta Investeeringus kehtestatud kliendi varade hoidmist ja kaitset reguleerivate sise-eeskirjadega või on Aruandes põhjendatud, miks juhtkonnalt eeltoodud kinnituse võtmine ei olnud võimalik.

3.4. Aruanne peab järgima Standardis ettenähtud struktuuri ja sisaldama Standardis nõutud põhielemente. Piiratud kindlustandva töövõtu järeldus peab olema sõnastatud vormis, millest selgub, kas läbiviidud protseduuride ja kogutud tõendusmaterjali põhjal on täheldatud asjaolusid, mis annavad alust uskuda, et Investeering ei ole (mõnes oma üksuses) järginud kliendi vara kaitsmise ja hoidmise põhimõtteid või, et aruandeperioodil esineb Investeeringu (mõne üksuse) tegevuses olulisi mittevastavusi VPTS §-s 88 ja §-des 88¹–88⁴ sätestatule.

3.5. Lisaks eelmises punktis nimetatule märgitakse Aruandes kõikide Investeeringu üksuste kohta:

3.5.1. töövõtu teostamisel audiitori poolt kontrollitud valdkonnad;

Finantsinspeksioon

3.5.2. töövõtu Aruandes esitatud järelduse kujundamiseks läbi viidud protseduuride olemuse, ajastuse ja ulatuse kirjeldus;

3.5.3. kui Investeerimisühingul on õigus kliendi vara hoidmiseks, audiitori arvamus järgmiste asjaolude kohta:

- i. kas Investeerimisühingus olid aruandlusperioodil piisavad sise-eeskirjad ja süsteemid kliendi varade hoidmise ja kaitse nõuete täitmiseks kogu Aruandes vaadeldava perioodi vältel;
- ii. kas Investeerimisühingu tegevus oli vastavuses kliendi varade hoidmise ja kaitse nõuete täitmiseks kehtestatud sise-eeskirjadega kogu Aruandes vaadeldava perioodi vältel;

3.5.4. juhul, kui audiitor on tuvastanud töövõtu käigus Investeerimisühingu kliendi varade hoidmise ja kaitse nõuete täitmiseks kehtestatud sise-eeskirjade ja süsteemide ebapiisavuse või Investeerimisühingu tegevuse mittevastavuse eelnimetatud sise-eeskirjadele, audiitori arvamus selle kohta, milliseid nõudeid on rikutud, sh puuduste ja rikkumise kirjeldus ning viide vastavale õigusnormile;

3.5.5. kui audiitoril ei ole võimalik esitada punktis 3.5.4. nimetatud arvamust, siis kirjeldus selle kohta, millises osas arvamuse andmine võimalik ei ole ja põhjendus, miks arvamuse kujundamine ei ole võimalik.

3.6. Kui Aruandes esitatakse modifitseeritud järeldus, peab töövõtu Aruanne sisaldama modifikatsiooni tinginud asjaolude kirjeldust ja modifitseeritud järeldust.

3.7. Kui käesoleva juhendi punktis 2.4. nimetatud isikud ei hoia klientide vara tulenevalt oma ärimudelist, koostatakse aruanne kooskõlas „Rahvusvaheliste seonduvate teenuste standardiga ISRS 4400“, mis käsitleb kokkuleppeliste toimingute läbiviimist. Aruanne peab sisaldama avaldust selle kohta, et Investeerimisühingu juhtkond on audiitorile kinnitanud, et Investeerimisühing ei hoia klientide varasid ning audiitori kinnitus selle kohta, et ta on viinud läbi vajalikud protseduurid ning veendunud, et Investeerimisühing ei ole aruande perioodil hoidnud kliendi vara.

4. ARUANDEPERIOOD JA ARUANDE ESITAMINE FINANTSINSPEKTSIOONILE

4.1. VPTS § 88 lg 7 kohaselt tuleb Aruanne esitada vähemalt üks kord aastas.

4.2. Investeerimisühing kehtestab oma sise-eeskirjadega aruandlusperioodi, mis ei tohi olla pikem kui üks aasta. Investeerimisühingul on õigus esitada Aruanne ka lühema perioodi kohta. Samuti võib esitada vastava teenuse pakkumisega alustamisel ühekordselt ühe lühemat perioodi hõlmava Aruande ning edaspidi aastat hõlmava Aruande koos muu Finantsinspeksioonile esitatava aruandlusega. Juhul, kui Aruanne esitatakse koos muu Finantsinspeksioonile esitatava aruandega, peab VPTS § 88 lg 7 alusel esitatav Aruanne olema selgelt eristatav muust aruandest. Aruanne tuleb esitada Finantsinspeksioonile nelja kuu jooksul pärast aruandeperioodi lõppu.

4.3. Aruanne koostatakse eesti keeles või inglise keeles, kui selles on eelnevalt Finantsinspeksiooniga kokku lepitud. Audiitori poolt digitaalselt allkirjastatud Aruande esitab Finantsinspeksioonile Investeerimisühing elektrooniliselt aadressile aruandlus@fi.ee koos Investeerimisühingu esindaja kaaskirjaga. Juhul, kui Aruandes on esitatud Audiitori märkused Investeerimisühingus tuvastatud puuduste või rikkumiste kohta, esitab Investeerimisühing märkustega nõustumisel kaaskirjas meetmed ja tegevuskava puuduste kõrvaldamiseks või rikkumiste kordumise välistamiseks. Aruandes toodud märkustega mittenõustumisel esitab Investeerimisühing Finantsinspeksioonile oma põhjendatud seisukoha.

4.4. Kuigi Aruande koostab Investeerimisühingu audiitor, vastutab Aruande esitamise kohustuse nõuetekohase täitmise eest Investeerimisühing.

5. JUHENDI RAKENDAMINE

Käesolev juhend hakkab kehtima alates 01.12.2022.

Käesolev juhend kehtib aruandlusperioodidele, mis lõppevad 30. novembril 2022 või hiljem.